

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ЧЕРЕЗ РЕАЛІЗАЦІЮ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ, ЯКІ ПОКЛАДАЮТЬСЯ НА ПЕДАГОГА

Білик А.В.

(Полтава, Україна)

Біологія – це багатофункціональна наука, без якої ми б не мали глибокого уявлення про всі живі об'єкти та явища, адже вона вивчає життя в усіх його проявах й на всіх рівнях організації живого, вивчає всіх істот, що населяють Землю чи вже вимерли, їхні функції, розвиток особин і родів, спадковість, мінливість, взаємини, систематику, поширення життя на Землі, зв'язки живої і неживої природи. Біологія встановлює загальні закономірності, властиві життю в усіх його проявах. Тому вона є невід'ємною частиною природничих дисциплін, які вивчають у школі, а точніше кажучи, вона є їхнім підґрунтям. Тому вчитель має володіти всіма необхідними компетентностями, задля того, щоб сформувати людину, яка буде жити не тільки в гармонії з собою, але й з природою [1, с. 10].

Виховати у дітей відповідальне і розумне ставлення до природи досить складно. Вчитель повинен звертати увагу не тільки на оволодіння знаннями, а й на розвиток умінь, мислення, емоцій, волі учнів, їх діяльності по захисту, догляду, покращенню природного середовища. Це дозволить розширити контакти дітей з природою, організувати цілеспрямоване спілкування школярів між собою і з дорослими в умовах навчального закладу [2, с. 129].

Тому, метою статті є з'ясування необхідних знань, умінь і навичок вчителя, які будуть формувати у дітей відчуття любові та відповідального ставлення до матінки – природи.

Компетентності вчителі реалізуються через виконання таких функцій:

1. Інформаційна функція. Головною вимогою до професійної підготовки вчителя є хороше знання ним свого предмета. Для того, щоб учні сприйняли інформацію, майбутній вчитель повинен оволодіти прийомами привертання їх уваги до питань що вивчаються, і підтримання її до потрібного моменту, повинен оволодіти вмінням знімати втому учнів і забезпечувати їх високу працездатність протягом усього уроку, навчитися збуджувати інтерес до інформації яка викладається і підтримувати його протягом тривалого часу. Для оволодіння інформаційною функцією майбутньому вчителю потрібно добре оволодіти й іншими джерелами наукової інформації (користування експериментальними установками, роздатковим матеріалом, натуральними посібниками, таблицями, технічними засобами навчання, роботою з книгою тощо) [3].

2. Розвиваюча функція. Основні зусилля вчителя біології, що спрямовані на розвиток розумових здібностей (логічного мислення, спостережливості тощо), завжди пов'язувались і пов'язуються з проведенням дослідів і спостережень, вмінням організувати і чергувати різні види пізнавальної активності учнів [3].

3. Орієнтаційна функція. У діяльності майбутнього вчителя важливим завданням є формування ціннісних орієнтацій і позитивного ставлення школярів до природи і життя людей, до себе як суб'єкта діяльності. Ця функція тому й називається орієнтаційною, бо визначає зміст ціннісних орієнтацій вихованців в їх природному і соціальному середовищі, спонукає школярів до різних видів діяльності, примушує діяти так, а не інакше, не так, як хочеться, а як вимагає дійсність [3].

4. Мобілізаційна функція. Проявляється в діяльності, що спрямована на застосування набутих учнями знань в практиці. Вона пов'язана з формуванням у школярів різноманітних умінь і навичок, що сприяють розвитку їх пізнавальної активності й самостійності. Ця робота завжди пов'язана з концентрацією уваги учнів на певному завданні, впливом на волю учня [3].

5. Конструктивна функція. Конструктивна діяльність педагога має два основні аспекти: педагогічний і технічний. В педагогічному плані конструктивна діяльність вчителя пов'язана з відбором і композицією змісту курсу біології, з проектуванням навчально-виховного процесу, плануванням і побудовою своєї роботи, системи змісту і 10 методів викладання. У цій роботі вчитель спирається на навчальні плани, програми, підручники, методичні посібники та рекомендації [3].

6. Комунікативна функція. Педагогічна діяльність – завжди була спільною. Вчитель викладає – учні навчаються. Звідси, успіх педагогічної праці багато в чому залежить від того як складуться стосунки між учителем та учнем, чи працюватиме вчитель і клас як єдине ціле чи таке єднання не виходить. Вирішальну роль у встановленні прямих і зворотних комунікативних зв'язків з колективом дітей відіграє вчитель [3].

7. Організаторська функція. Ця функція вчителя біології тісно взаємозв'язана з комунікативною. Вона також має ряд аспектів, оскільки поширюється за рядом напрямків: організація людей, організація різних форм навчальної роботи, організація матеріальної бази. Вона реалізується вчителем тим успішніше, чим він краще організований сам. Висока самоорганізованість, зібраність є найкращими показниками вчителів – майстрів [3].

8. Дослідницька функція. Важливим завданням учителя-майстра своєї справи є оволодіння методом наукового пізнання педагогічних явищ. Дослідницька функція вчителя проявляється при вивченні учня, класу, групи; спостереженні й аналізі уроку; при внесенні нового до змісту навчання; апробації методів викладання; при аналізі власного досвіду; критичній оцінці методичних рекомендацій; при творчому розв'язанні педагогічних завдань. Все це вимагає від учителя певних навичок і вмінь наукового підходу до педагогічних явищ, спеціальної організації педагогічного експерименту, застосуванні наукового методу до пізнання явищ природи, при вивченні найновіших досягнень науки тощо [3].

Отже, як бачимо, на шляху у молодого вчителя є багато перепон, через які він повинен пройти спираючись на свої знання, уміння, навички, грамотність та досвід наставників і досвідчених педагогів. Тільки тоді, ми зможемо назвати вчителя майстром своєї справи, коли він з честю зможе пройти всі перешкоди.

Список використаних джерел:

1. Грицай Н.Б. *Методика навчання біології : навчальний посібник* / Н.Б. Грицай. – Рівне : ТЗОВ «Дока центр», 2016. – 272 с.
2. Левицький В.Е. До питання про актуальність застосування дослідницького методу під час реалізації екологічного виховання для дітей з порушеним інтелектом старшого шкільного віку / В.Е. Левицький // *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна.* – 2012. – Вип. 19(2). – С. 128–135.
3. https://studopedia.su/16_191938_sistema-samoosvIti-vchitelya-bIologIyi.html

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білик В.Г.
(Київ, Україна)

Приведення системи вищої освіти України до європейських стандартів передбачає перегляд концептуальних основ підготовки майбутніх фахівців у вітчизняних освітніх закладах. В даному контексті актуалізується проблема осучаснення підготовки майбутніх психологів у закладах вищої освіти, а отже й розроблення концепції їхньої природничо-наукової підготовки. Важливим етапом в